

Granskning av budgetprocess inom kommunstyrelsens och nämndernas ansvarsområde

Degerfors kommun

December 2022

Projektledare: Daniel Brandt

Projektmedarbetare: Rebecka Äremann

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Degerfors kommun genomfört en granskning av budgetprocessen inom kommunstyrelsens och nämndernas ansvarsområde. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om nämnderna säkerställt en ändamålsenlig process för den verksamhet de ansvarar för.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess på kommunövergripande nivå. Vår bedömning är vidare att kultur- och utbildningsnämnden, servicenämnden och bygg- och miljönämnden inte helt säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess och att socialnämnden inte säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns det tydliga etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen på både kommunövergripande nivå och på nämndsnivå?	Delvis
Är fördelningen av ansvar och befogenheter i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet tydlig?	Ja
Finns ändamålsenliga behovsanalyser framtagna?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån de förbättringsbehov som identifierats i granskningen lämnas följande rekommendationer:

- Se över tidplanen i budgetprocessen för att få en så effektiv process som möjligt, som medger tid för analys och förankring inom nämnderna.
- Se över kommunövergripande styrdokument och anvisningar för att ge nämnderna ett bra stöd i budgetprocessen. Det är viktigt att varje nämnd förstår sitt ansvar i processen för att processen som helhet ska fungera på ett tillfredsställande sätt.
- Säkerställ att styrmodellen kompletteras med respektive nämnds egna beskrivningar av nämndernas eget budgetarbete.
- Säkerställ att nämndernas behovsanalyser och underlag till budget är relevanta och kvalitetssäkrade.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Granskningsresultat	5
Regler och riktlinjer	5
Bedömning	8
Ansvar och befogenheter	9
Bedömning	10
Behovsanalyser	11
Bedömning	15
Samlad bedömning	16
Rekommendationer	16
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	17

Inledning

Bakgrund

En fungerande budgetprocess är en viktig del av den samlade styrningen och ledningen av kommunen. Att en och samma nämnd eller verksamhet under flera år har stora återkommande ekonomiska underskott kan tyda på att budgetprocessen; inte fungerar, på bristande politiskt ansvarstagande eller att resursfördelningen inte sker utifrån realistiska underlag. Återkommande ekonomiska underskott riskerar medföra att kommunen inte klarar av att bedriva en verksamhet med god ekonomisk hushållning. Det kan därför finnas skäl att komplettera den grundläggande granskningen av den aktuella nämnden och kommunstyrelsen med en fördjupad granskning av budgetprocessen.

Nämnderna ansvarar enligt kommunallagen kap 6 § 6 för att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt. Kommunstyrelsen ansvarar enligt samma lag kap 11, § 8 för att ett förslag till budget upprättas. Det är kommunstyrelsen som ska tydliggöra när de olika nämnderna ska inlämna underlag med mera till kommunstyrelsen. Styrelsen ska enligt samma lag ha uppsikt över nämndernas verksamhet.

Kommunens revisorer har utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys för år 2022 bedömt det som angeläget att göra en granskning av kommunstyrelsens och nämndernas arbete med budgetprocessen.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om nämnderna säkerställt en ändamålsenlig process för den verksamhet de ansvarar för.

Revisionsfrågor:

1. Finns det tydliga etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen på både kommunövergripande nivå och på nämndsnivå?
2. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet tydlig?
3. Finns ändamålsenliga behovsanalyser framtagna?

Revisionskriterier

Kommunallag 6:6, 11:8 samt 6:1. Kommuninterna styrdokument/särskilda fullmäktigebeslut som rör granskningsområdet.

Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen och nämnder med fokus på socialnämnden och kultur- och utbildningsnämnden och avser i huvudsak innevarande år 2022. Till viss mån omfattas även tidigare år. Granskningen inkluderar, avseende enkätundersökningen, samtliga anställda tjänstepersoner med budgetansvar i kommunen. Granskningen

avgränsas till att fokusera på budgetprocessen fram till och med fullmäktiges antagande.

I granskningen har vi konstaterat att bygg- och miljönämndens budget för år 2022 är 136 tkr. Nämndens verksamhet ingår i kommunstyrelseförvaltningen och budget för miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen hanteras således inom kommunstyrelsens budgetprocess. I granskningen görs därför ingen specifik bedömning av bygg- och miljönämndens budgetprocess.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning av riktlinjer, regler och rutiner inom området, dokumenterad ansvarsfördelning, ekonomiska underlag, prognoser och uppföljningar, protokoll och underliggande handlingar med mera. För att få en övergripande bild har en webb-enkätundersökning som riktas till samtliga tjänstepersoner med budgetansvar genomförts. Totalt omfattar detta 36 tjänstepersoner. Svarsfrekvensen uppgick till 72 procent.

Intervjuer har skett med ekonomichef samt förvaltningschef och ansvarig ekonom från kultur- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Granskningsresultat

Regler och riktlinjer

Revisionsfråga 1: Finns det tydliga etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen på både kommunövergripande nivå och på nämndsnivå?

lakttagelser

Kommunstyrelsens roll

Av kommunstyrelsens reglemente, fastställt av kommunfullmäktige 2011-06-20 (reviderad 2019-12-16), framgår att kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Det framgår även att kommunstyrelsen ska leda och samordna planering och uppföljning av kommunens verksamhet och ekonomi. Kommunstyrelsen ska även ha uppsikt över nämndernas verksamhet. I styrmodellen framkommer, att om kommunstyrelsen anser det nödvändigt för en nämnd att vidta åtgärder för att få budget i balans, kan kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att agera.

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår det att bland annat:

- *“leda arbetet med att samordna utformningen av övergripande mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela den kommunala verksamheten”*
- *“övervaka att de av fullmäktige fastställda målen och planerna för verksamheten och ekonomin efterlevs och att kommunens löpande förvaltning handhas rationellt och ekonomiskt”*
- *“se till att uppföljning sker till fullmäktige från samtliga nämnder om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret”*

Styrmodell för Degerfors kommun

Kommunfullmäktige fastställde 2021-09-27 Degerfors kommuns styrmodell. I styrmodellen framgår det att uppsiktsplikten genomförs inom ramen för styrmodellen och att kommunstyrelsen har rätt att lämna råd och anvisningar, göra påpekanden och lämna förslag till kommunfullmäktige om eventuella förändringar. Uppsiktsplikten fullgörs genom bland annat nämndernas budgetunderlag och verksamhetsplaner.

Budgetprocessen finns dokumenterad på en övergripande nivå i den framtagna styrmodellen. Det framgår att budgetdokumentet är det centrala aktiverande styrdokumentet i kommunen. Utöver budgeten ska det även finnas en plan för ekonomin över en treårsperiod. Vid budgetavvikelse ska nämnderna skyndsamt upprätta en åtgärdsplan för att nå en ekonomi i balans. Det framgår att:

- *Åtgärdsplanen ska ha en tydlig tidsram och vara realistisk. Det ska framkomma när en åtgärd förväntas ge effekt samt vad den ska resultera i för utfall.*
- *Åtgärdsförslagen ska vara utformade så att nämnden senast till utgången av innevarande budgetår når överenskommelse med det ekonomiska målet.*
- *I de fall nämnden bedömer att de inte kan fatta beslut om nödvändiga åtgärder, ska nämnden hänvisa ärendet till kommunfullmäktige där konsekvenserna beskrivs och där eventuella tilläggsanslag äskas.*

- Resultatet av beslutade åtgärder ska redovisas i samband med månadsuppföljning, delår- och årsbokslut.
- Åtgärdsplanen som nämnden beslutats ska följas upp och rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Ekonomiska styrprinciper

I styrmodellen framkommer att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Budgeten ska sätta ramarna för verksamhetens omfattning och målen ska ange hur medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt. De kommunala målen, uppdragen och ambitionerna ska anpassas till de ekonomiska förutsättningarna. Resursfördelningen i budget ska vara förankrad i realistiska bedömningar av det ekonomiska utrymmet, baserade på tillförlitliga beräkningar. Det bör även finnas en beredskap för en volymutveckling som inte kunnat förutses.

Styrmodellen ska under 2022 kompletteras med beskrivningar och styrning per nämnd. Dessa har revisionen emellertid inte tagit del av och angiven tidsram har ej erhållits.

Årshjul för budgetprocessen

I mars hålls två budgetdagar för alla förvaltningschefer, ordföranden samt hela kommunstyrelsen, där ekonomi, äskande och förbättringsområden diskuteras. Kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU)-ekonomi, där alla partier är representerade, lämnar ett förslag till budget med svarstid i maj. Beslut om budget fattas därefter i juni av kommunstyrelsen och sedan kommunfullmäktige.

Antagande av kommunbudgeten sker i kommunfullmäktige, där nämnderna lämnar underlag till kommunbudgeten. Utifrån framtagen kommunbudget beslutar nämnderna därefter över den interna fördelningen av resurser inom sina respektive budgetprocesser och budgethandlingar. Den framtagna budgeten sätter ramarna för verksamheternas omfattning och resultat och målen anger hur medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt.

I styrmodellen finns ett framtaget årshjul för budgetprocessen enligt nedan:

Årshjul för budgetprocessen - Degerfors kommun

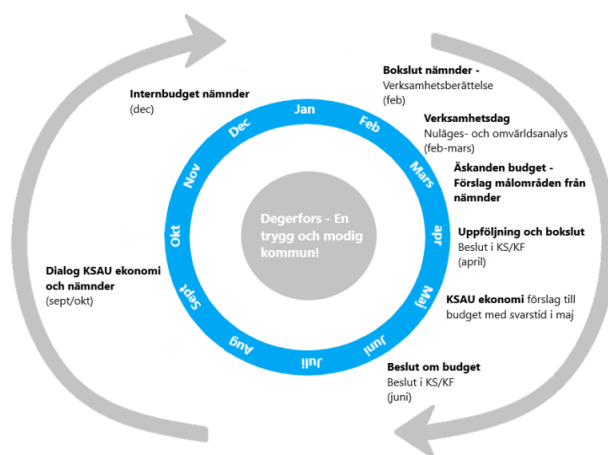

Bild 1, Beskrivning av kommunens budgetprocess i ett årshjul.

För att säkerställa genomförande av budget ska nämnderna skicka förslag om internbudget till KSAU ekonomi. För 2022 var deadline 2021-09-15. Vid besparingar över 2 mnkr på enskilda åtgärder ska en konsekvensanalys bifogas och KSAU-ekonomi sammanställer dessa och redovisar till kommunstyrelsen. Sammanställningen redovisades till kommunstyrelsen 2021-10-05 för 2022 års internbudget. På sammanträdet godkände kommunstyrelsen kommunstyrelseförvaltningens, serviceförvaltningens, kultur- och utbildningsförvaltningens samt socialförvaltningens information kring förslag till internbudget 2022, i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2021-06-14 § 103 punkt 2 (Kommunfullmäktige fastställde budget för 2022).

Socialnämnden gjorde inför 2022 bedömningen om ett underskott på ca 9,3 mnkr som behöver hanteras för att få en ekonomi i balans. Arbete med sparåtgärder presenterades och förväntas bidra till en budget i balans 2022-12-31. Åtgärder som pågår sammanfattades med:

- *Noggrann avstämning av resultat, kostnader och intäkter månadsvis för alla verksamheter*
- *Aktivt arbete med effektiv schemaläggning*
- *Avvägning av om vikarietillsättning behövs fullt ut vid frånvaro*
- *Aktivt arbeta med att minska antalet övertidstimmar*
- *Vid tomma lägenheter samarbeta med andra enheter som har behov*

Uppföljning av budget

Enligt Degerfors kommuns styrmodell ansvarar respektive nämnd för uppföljning av verksamhet, ekonomi, personal, kundnöjdhet och utveckling. Uppföljning av budget görs månadsvis. I månadsrapporterna lämnas en prognos och kommentarer avseende verksamhet och ekonomi med fokus på eventuella avvikelser.

Vid delårsbokslut 2022 redovisade nämnderna nedanstående prognos:

- Kommunstyrelsen prognostiserar en budgetavvikelse på +3,7 mnkr.
- Socialnämnden prognostiserar en budgetavvikelse på - 18,4 mnkr.
- Servicenämnden prognostiserar en budget i balans för både skattekollektivet och avgiftskollektivet.
- Kultur- och utbildningsnämnden prognostiserar en budgetavvikelse på + 1,5 mnkr.

Enkätresultat och iakttagelser

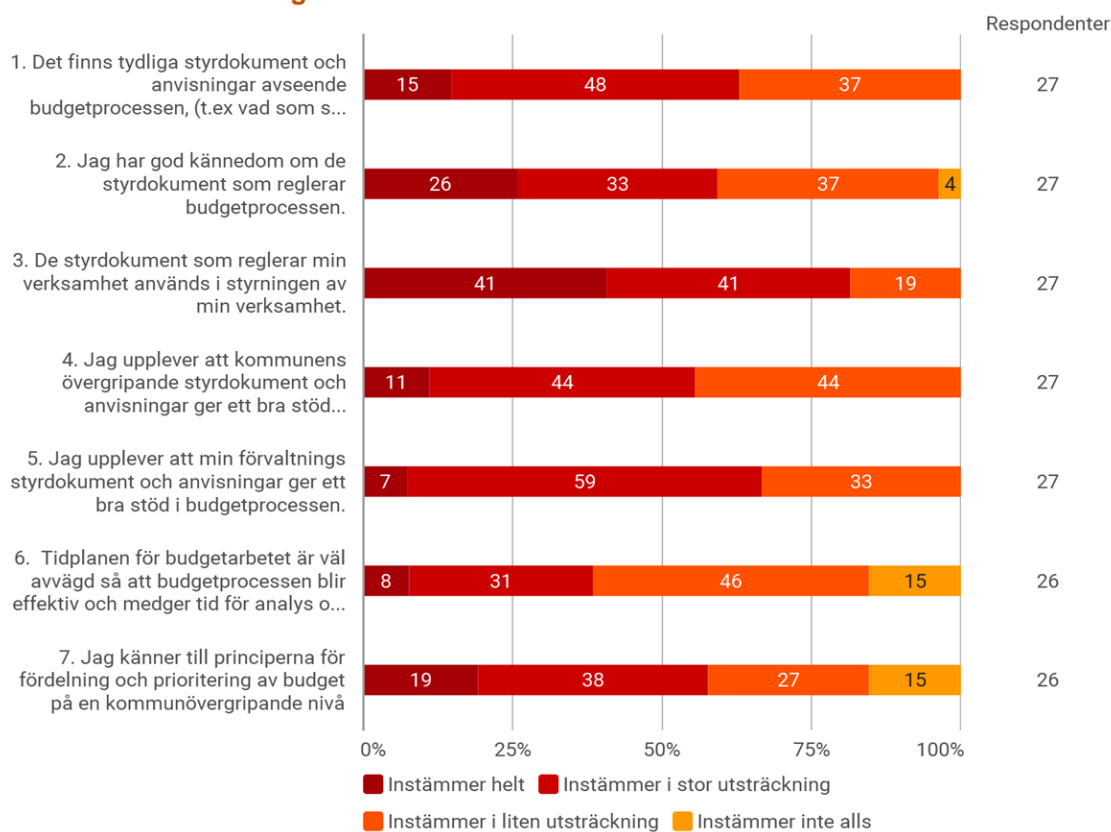

Diagram 1. Redovisning av svar på enkätfrågor kopplat till revisionsfråga 1.

lakttagelser av enkätresultatet

Av svaren från enkätundersökningen framgår en delad syn på om det finns etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen på en kommunövergripande nivå och nämndsnivå. De områden som särskilt utmärker sig är frågan om kommunens övergripande styrdokument och anvisningar ger bra stöd, om tidplanen är väl avvägd samt om principerna för fördelningen av budget är kända.

Av svarande för Kultur- och utbildningsförvaltningen framgår att ca 70 procent instämmer i *liten* utsträckning att det finns tydliga styrdokument och anvisningar avseende budgetprocessen samt att tidplanen är väl avvägd.

Av socialförvaltningens svarande svarar 50 procent att de i liten utsträckning instämmer med att kommunens övergripande styrdokument och anvisningar ger ett bra stöd.

Bedömning revisionsfråga 1

Finns det tydliga etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen på både kommunövergripande nivå och på nämndsnivå?

Delvis

Den övergripande budgetprocessen stöds av kommunens framtagna styrmodell, där budgetprocessen med tillhörande årshjul beskrivs på ett övergripande sätt. Styrmodellen är emellertid inte implementerad fullt ut, då den ska kompletteras med beskrivningar och styrning per nämnd. Av enkätundersökningen framgår delad mening avseende om det finns etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen. Således

bedöms revisionsfrågan som delvis uppfylld. Förbättringsområden bedöms finnas avseende budgetprocessens tidplan och inom nämndernas egna budgetprocesser.

Ansvar och befogenheter

Revisionsfråga 2: Är fördelningen av ansvar och befogenheter i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet tydlig?

lakttagelser

I kommunstyrelsens reglemente (reviderat av kommunfullmäktige 2019-12-16) framgår att kommunstyrelsen är kommunens verkställande politiska organ som har ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska samordna och följa planeringen och uppföljningen av kommunens nämnder, verksamhet och ekonomi. Det är även kommunstyrelsen som ansvarar för uppsiktsplikten i kommunen, vilket innebär att följa upp att kommunfullmäktiges fastställda fokusområden efterlevs och att nämndernas uppdrag fullföljs. I nämndernas reglementen framgår att det är nämndernas som ansvarar för att verksamheten inom dess ansvarsområde bedrivs inom givna ekonomiska ramar och i enlighet med lagar samt de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige beslutat om. Nämnderna har det yttersta ekonomiska ansvaret inom sitt ansvarsområde. Utöver det ansvarar nämnden för att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt.

I nämndernas reglementen framgår att kommunfullmäktige delegerat rätten att omfördela medel i resultatbudget och investeringsbudget som anslagits av kommunfullmäktige till nämndens verksamhetsområde. Det framgår även att nämnderna regelbundet ska till kommunfullmäktige rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret. Enligt de protokoll som vi tagit del av i vår granskning kan vi konstatera att så också sker.

Enkätresultat kopplat till revisionsfråga 2

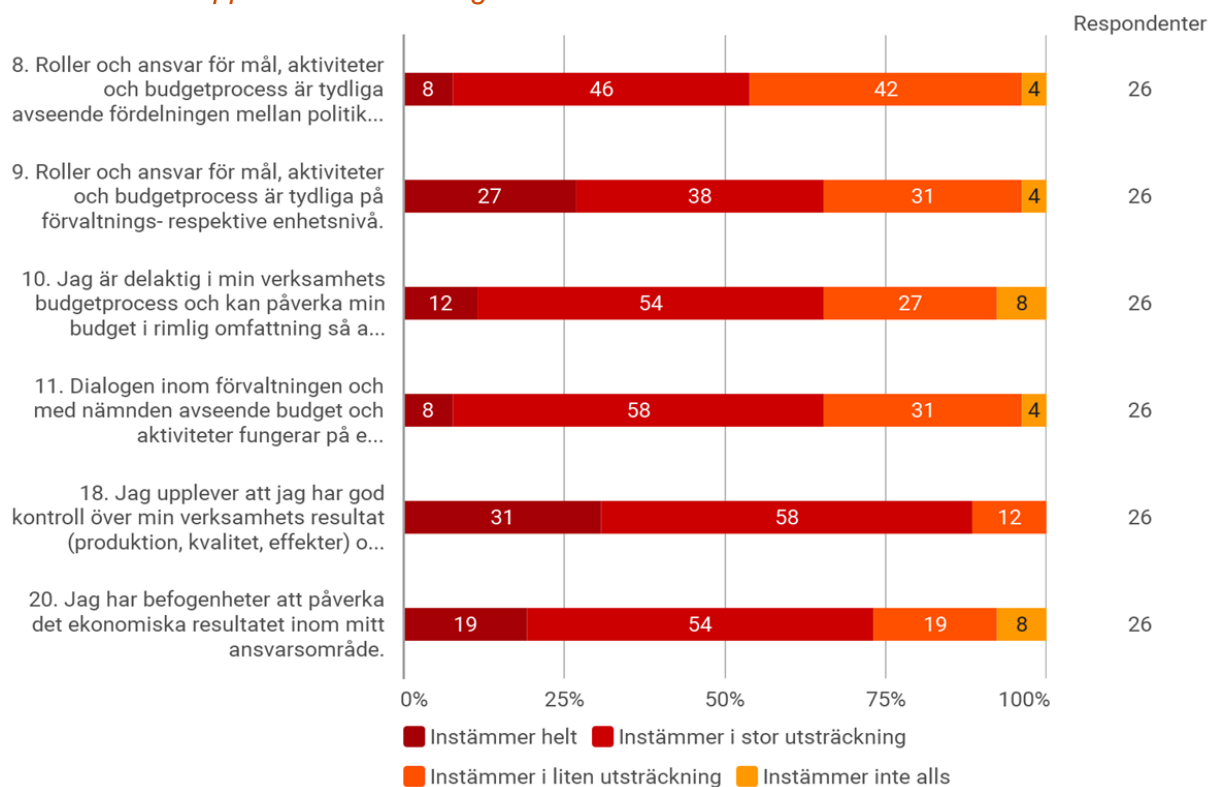

Diagram 2. Redovisning av svar på enkätfrågor kopplat till revisionsfråga 2.

lakttagelser av enkätresultatet

Av svaren i enkätundersökning framkommer en delad syn på om ansvar och befogenheter i kommunstyrelsen och nämndernas verksamhet är tydlig. En majoritet av svarande instämmer emellertid helt eller i stor utsträckning.

Bedömning

Är fördelningen av ansvar och befogenheter i kommunstyrelsen och nämndernas verksamhet tydlig?

Ja

Av kommunens reglementen framkommer att kommunfullmäktige antar budgeten men att nämnderna därefter ansvarar för den interna fördelningen av budget. Nämnderna ska enligt styrmodellen även regelbundet återrapportera till kommunfullmäktige hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret vilket också sker. Av den enkätsvar som redovisats framgår att en majoritet av respondenterna anser att ansvarsfördelningen är tydlig.

Behovsanalyser

Revisionsfråga 3: Finns ändamålsenliga behovsanalyser framtagna?

lakttagelser

Den 2021-04-06 tog KS emot ett utkast till budget som skickades till nämnderna för synpunkter. Inför framtagande av budget inhämtas inga specifika behovsanalyser av nämnderna mer än det som diskuteras vid budgetdagarna. Samtliga nämnder ställde sig emellertid bakom förslaget till budget 2022–2024. Den 2021-06-01 tog kommunstyrelsen fram ett slutligt förslag som beslutades av kommunfullmäktige i juni 2021. Budgeten togs fram av Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Liberalerna.

Degerfors kommun har fem finansiella mål för 2022–2024. I budgeten framkommer att, utöver dessa fem finansiella mål ligger det överordnade och ytterst viktiga målet, att alla nämnder måste hålla sin budget. Budgeten sätter gränser för verksamhetens omfattning. Ett av de finansiella målen är att årets resultat ska uppgå till minst 2,0% av skatteintäkter och generella statsbidrag. Kommunen har även ett soliditetsmål som under de senaste åren sjunkit långt under tidigare mål på 30%. För 2022 är soliditetsmålet 15%.

I budgetdokumentet framgår att skattesatsen för perioden 2022–2024 är oförändrad och uppgår till 23,00 kr. Det framgår att befolkningsutvecklingen i Degerfors kommun under de senaste åren, 2012–2019, varit positiv eller oförändrad. Under 2021 minskade dock befolkningen till 9 631 personer. Andelen arbetsför ålder 20–64 har en nedåtgående trend i Degerfors kommun och har de senaste åren minskat samtidigt som andelen i åldrarna 65 - 79 stadigt har ökat. Andelen av äldre som är 80+ har de senaste åren ökat kraftigt.

Degerfors kommuns skatteintäkter och generella statsbidrag för ett budgetår baseras på den befolkningen som kommunen hade första november före budgetåret. Antagandet för prognos som budget 2022 är att befolkningen uppgår till 9 631 personer. Underlag till budgeten baseras på nedan punkter: *bidrag för ensamkommande barn, avskrivningar, skatteintäkter och generella statsbidrag, flyktingvariabeln inom "välfärds-miljarderna", utbetalning, finansiella intäkter, finansiella kostnader, uppräknig från ram 2021, pensioner, internränta, omsättning av lån och swap, nya lån, kommunkoncernens checkkredit, kommunens borgenstak mot bolagen och borgensavgifter.*

Kommunen har under 2019 och 2020 haft ett negativt resultat på 41,5 mnkr respektive 11,1 mnkr. Kommunen har ett negativt balanskravsresultat för 2019 och 2020 och det finns totalt 29,8 mnkr att återställa. Kommunfullmäktige beslutade 2021-03-29 att underskottet skulle återställas under 2021–2025. I budget 2022–2024 finns ett sparförslag i nämndernas ramar. Socialnämnden har under ett antal år gått med underskott i sin verksamhet, då verksamheten överskridit sin ramtilldelning. Se nedan fördelning för kostnadsreducering 2022–2024:

Nämnd	2022	2023	2024
Kommunstyrelsen	200 tkr	0 tkr	406 tkr
”Gymnasienämnden”	0 tkr	0 tkr	379 tkr
Servicenämnden	300 tkr	0 tkr	209 tkr
Kultur- och utbildningsnämnden	0 tkr	0 tkr	1 369 tkr
Socialnämnden	8 426 tkr	4 108 tkr	1 717 tkr

I svar till KSAU-ekonomi framhöll socialnämnden att kostnadsreducering på 8,4 mnkr varit planerat i verksamheten inför budget 2022 men att det finns vissa osäkerhetsfaktorer som är svåra att prognostisera och påverka. Vid delårsbokslut 2022 visade socialnämnden en budgetavvikelse på -5,9 mnkr och en helårsprognos på en negativ budgetavvikelse med 18,4 mnkr. Avvikelse mot budget avser främst ökade kostnader för placeringar samt underskott för personal inom området vård och omsorg. Nämnden har tagit fram en handlingsplan-/åtgärdsplan för att nå en ekonomi i balans men förväntas nå det först 2023. Kommunstyrelsen och kultur- och utbildningsnämnden prognostiserar en positiv budgetavvikelse och servicenämnden prognostiserar att ha en budget i balans för årsbokslut 2022.

Jämförelse av budget och utfall för perioden 2019-2022 ger följande resultat:

(Belopp i Tkr)	Budget 2019	Utfall 2019	Budget 2020	Utfall 2020	Budget 2021	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022
Kommunstyrelsen	104 189	109 813	107 805	105 827	85 406	77 983	72 726	69 026
varav gymnasieskolan	51 912	54 367	54 000	54 470	27 950	28 326	0	0
Varav KS oförutsett	390	0	1 390	100	1 000	795	1 000	300
Bygg- och miljönämnden	129	138	131	112	134	113	136	136
Servicenämnden	34 622	36 657	37 426	37 477	40 728	38 467	30 367	30 367
Kultur och utbildningsnämnden	194 117	194 280	200 745	200 643	228 890	227 313	262 922	261 422
Socialnämnden	239 897	264 046	235 580	281 070	260 945	281 208	260 296	278 665

Tabell 1. Redovisning av budget och utfall (prognosticerat helårsresultat för år 2022) för kommunens nämnder år 2019 – 2022.

Under perioden har ansvaret för gymnasieskolan flyttats från kommunstyrelsen till kultur- och utbildningsnämnden. Socialnämnden har under perioden 2019-2022 haft störst differens mellan utfall och beslutad budget av samtliga nämnder, med en total differens för perioden på 108 mnkr.

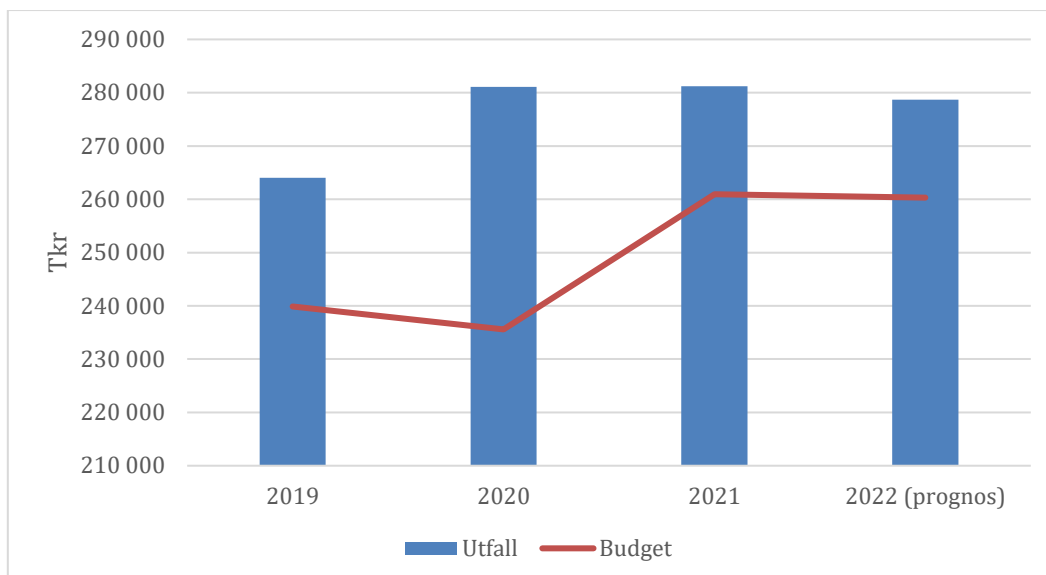

Diagram 3 beskriver Socialnämndens kostnader jämfört med budget jämfört med budget 2019-2022.

Kostnaderna för socialnämnden har ökat mellan 2019 och 2020 för att sedan stabilisera sig. Orsakerna till kostnadsökningen år 2020 anges i årsredovisningen till institutionsplaceringar, ekonomiskt bistånd samt särskilt boende och hemtjänst. Enligt våra intervjuer har institutionsplaceringar varit en återkommande fråga när det gäller nämndens ekonomi. Vi har därför i vår granskning gjort jämförelser mellan budgeterade medel och faktiskt utfall. Jämförelsen presenteras i nedanstående diagram.

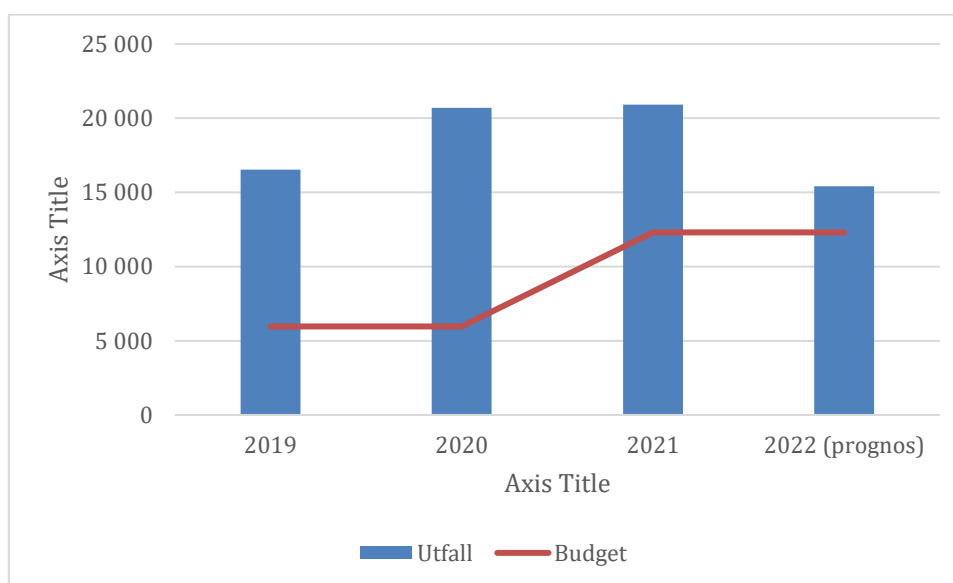

Diagram 4 beskriver kostnader avseende institutionsplaceringar under perioden 2019-2022-

Socialnämnden fick ett budgettillskott som avsåg institutionsplaceringar inför budget 2021 som uppgick till 10 mnkr. Kostnaderna överstiger budgeterade medel för samtliga år i jämförelsen. År 2021 har budgeten justerats upp men fortfarande inte i nivå med kostnaderna.

Enkätresultat kopplat till revisionsfråga 3

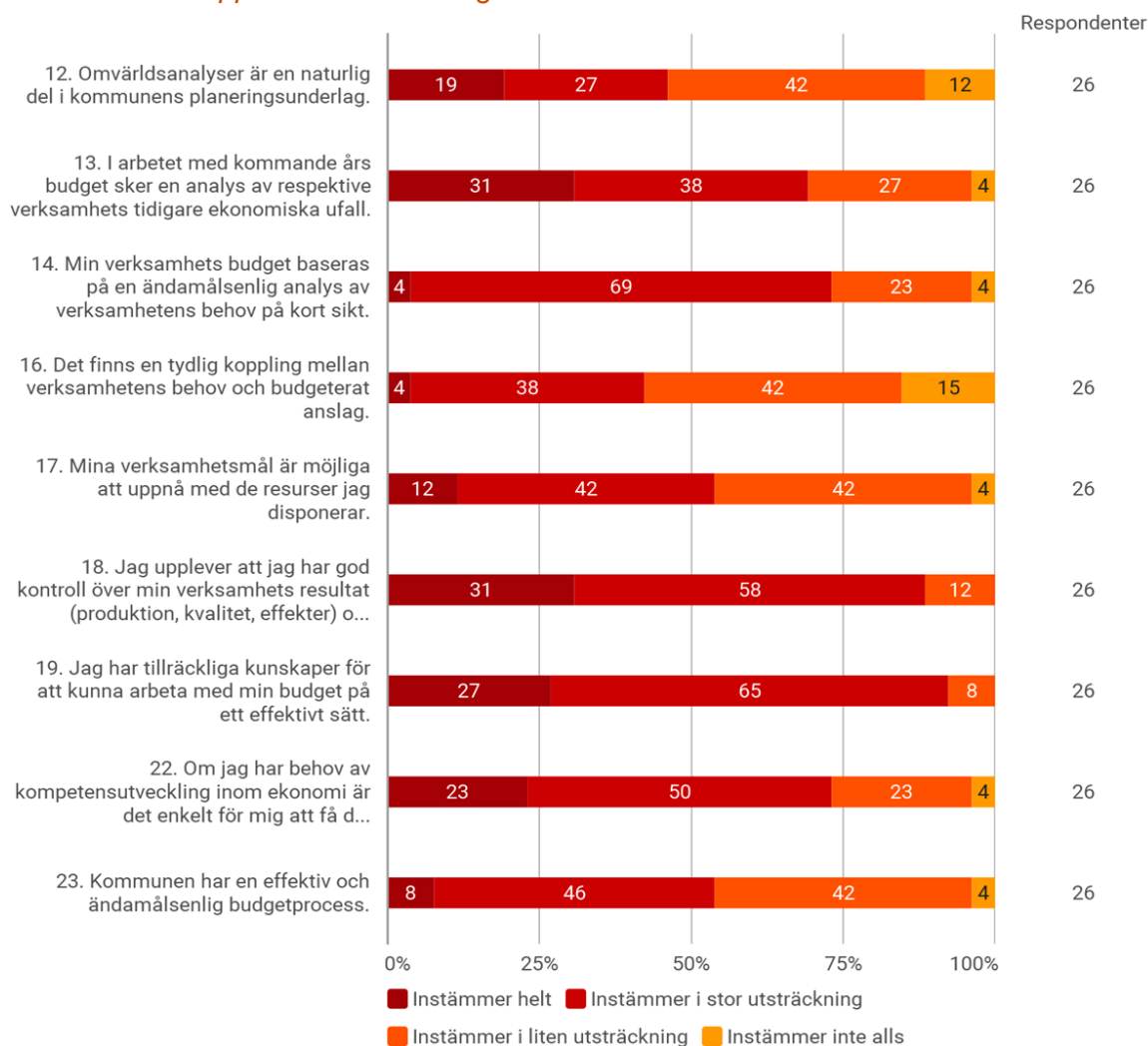

Diagram 5. Redovisning av svar på enkätfrågor kopplat till revisionsfråga 3.

lakttagelser av enkätresultatet

Av svaren i enkätundersökningen framkommer en delad syn på om det finns ändamålsenliga behovsanalyser framtagna. Delad mening framkommer främst avseende om omvärldsanalys är en naturlig del i kommunens planeringsunderlag, om det finns en tydlig koppling mellan verksamhetens behov och budgeterat anslag och om kommunen har en effektiv och ändamålsenlig budgetprocess.

De svar som socialnämnden redovisat skiljer sig åt från övriga respondenter. Främst är det frågorna som berör om verksamhetsmålen är möjliga att nå med tillgängliga resurser, samt om verksamhetens budget baseras på en ändamålsenlig analys av behoven som avviker.

Bedömning revisionsfråga 3

Finns ändamålsenliga behovsanalyser framtagna?

Delvis

KSAU-ekonomi tar årligen fram ett förslag till budget som ska skickas till nämnderna för genomgång och svar. Underlag till budget baseras på ett antal parametrar, exempelvis befolkningsutveckling, skatteintäkter, generella statsbidrag, uppräknning från ram 2021 etc. Samtliga nämnder får även inkomma med svar på förslag till budget som skickas till KSAU för genomgång.

Vid delårsbokslut 2022 prognostiserade samtliga nämnder nå en budget i balans förutom socialnämnden som prognostiserar ett underskott på 18,4 mnkr. Inför budget 2022 höjdes inte budgetramen.

Socialnämnden har under en längre tid haft återkommande underskott i sin verksamhet. Socialnämndens kostnader under perioden 2020–2022 (prognos avseende 2022) har varit relativt stabila. Detsamma gäller kostnaderna som avser institutionsplaceringar, dock har nämnden inte justerat sin egen budget avseende institutionsplaceringar så att den är i nivå med det historiska kostnadsläget. Vår bedömning är att det finns brister i nämndens analys av kommande behov.

Vår samlade bedömning är därmed att budgetprocessen delvis fungerat tillfredsställande för att kunna styra verksamheten och ekonomin.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Degerfors kommun genomfört en granskning av budgetprocessen inom kommunstyrelsens och nämndernas ansvarsområde. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess på kommunövergripande nivå samt om nämnderna säkerställt en ändamålsenlig process för den verksamhet de ansvarar för.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen inte helt säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess på kommunövergripande nivå. Vår bedömning är vidare att kultur- och utbildningsnämnden, servicenämnden och bygg- och miljönämnden inte helt säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess och att socialnämnden inte säkerställt en ändamålsenlig budgetprocess.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- se över tidplanen i budgetprocessen för att få en så effektiv process som möjligt, som medger tid för analys och förankring inom nämnderna.
- se över kommunövergripande styrdokument och anvisningar för att ge nämnderna ett bra stöd i budgetprocessen. Det är viktigt att varje nämnd förstår sitt ansvar i processen för att processen som helhet ska fungera på ett tillfredsställande sätt.
- säkerställ att styrmodellen kompletteras med respektive nämnds egna beskrivningar av nämndernas eget budgetarbete.
- säkerställ att nämndernas behovsanalyser och underlag till budget är relevanta och kvalitetssäkrade.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det tydliga etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen på både kommunövergripande nivå och på nämndsnivå?	Delvis Den övergripande budgetprocessen stöds av kommunens framtagna styrmodell, där budgetprocessen med tillhörande årshjul beskrivs på ett övergripande sätt. Av enkätundersökningen framgår delad mening avseende om det finns etablerade regler och riktlinjer för budgetprocessen. Förbättringsområden bedöms finnas avseende budgetprocessens tidplan och inom nämndernas egna budgetprocesser.	
2. Är fördelningen av ansvar och befogenheter i kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet tydlig?	Ja Av kommunens reglementen framkommer att kommunfullmäktige antar budgeten men att nämnderna därefter ansvarar för den interna fördelningen av budget. Nämnderna ska enligt styrmodellen även regelbundet åiterrapportera till kommunfullmäktige hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret, vilket också sker. Av de enkätsvar som redovisats framgår att en majoritet av respondenterna anser att ansvarsfördelningen är tydlig.	
3. Finns ändamålsenliga behovsanalyser framtagna?	Delvis Socialnämnden har under en längre tid haft återkommande underskott i sin verksamhet. Vår bedömning är att det finns	

brister i nämndens analys av kommande behov. Vår samlade bedömning är att budgetprocessen delvis fungerat tillfredsställande för att kunna styra verksamheten och ekonomin.

2022-12-19

Peter Aschberg

Daniel Brandt

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Degerfors kommuns förtroendevalda revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 7 april 2022. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.